

Fråga ställd till kommunstyrelsens ordförande Jacob Högfeldt

Instiftande av demokratipris

I november 2016 lämnade Liberalerna, Anders S Svenson och undertecknad, in en motion angående utredning om möjligheten att instifta ett demokratipris med syfte att främja och uppmuntra samhällsengagemang och demokratiutveckling.

I april 2017 bifölls motionen i kommunfullmäktige. I mars 2018 blev utredningen klar, men har ännu inte presenterats. Jag ställde en skriftlig fråga till KSO på KF i maj 2019 och fick då till svar att det var på gång.

Tiden gick och ingenting hände varför jag i oktober 2021 ställde en interpellation till KSO angående detta. KSO svarade i november: *"Den 24 april 2017 beslutade kommunfullmäktige (§ 102) att bifalla Liberalernas motion om att utreda möjligheterna att instifta ett demokratipris i Strängnäs kommun. Jag konstaterar att en utredning gjordes under 2017 men att den ännu inte har presenterats. Denna presentation kommer att ske innan årsskiftet"*.

Någon presentation av utredningen har ännu inte skett.

Med anledning av ovan frågar jag dig, Jacob Högfeldt:

- Vilken status har ärendet för närvarande? När kommer utredningen att presenteras?

Margaretha Furustrand
Gruppledare Liberalerna

Fråga ställd till kommunstyrelsens ordförande Jacob Högfeldt (M)

En enig riksdag och regeringen är enig om att kommunerna ska använda den evidensbaserade metoden Bostad Först vid hemlöshet. Detta är också något som vi Kristdemokrater har motionerat om här i Strängnäs redan 2019. Tyvärr röstade majoriteten här i fullmäktige nej till motionen och sedan dess har hemlösheten ökat ytterligare. Socialstyrelsen har just nu en utlysning av ett statsbidrag på 30 miljoner kronor som ska fördelas till kommuner i syfte att stärka arbetet mot hemlöshet genom att starta, utöka eller förbättra verksamhet enligt metoden Bostad först. Sista ansökningsdag är den 1 september. Baserat på hur viktigt det är att arbeta evidensbaserat för att människor i hemlöshet eller som riskerar hemlöshet ska ges de bästa förutsättningar får att komma in i trygghet och in i samhällsgemenskapen undrar jag om Strängnäs kommun har ansökt eller avser att ansöka detta statsbidrag.

Pia Steensland (KD)

Handläggare

Cecilia Boström
Tel. 0152-291 58

Kommunfullmäktige

Utredning gällande instiftande av demokratipris i Strängnäs kommun

Bakgrund

Den 24 april 2017 beslutade kommunfullmäktige (§ 102) att bifalla Liberalernas motion om att utreda möjligheterna att instifta ett demokratipris i Strängnäs kommun. Stabsavdelningen har ansvarat för utredningen som skulle redovisas till kommunfullmäktige senast årsskiftet 2017/2018.

Syftet med att inrätta ett demokratipris skulle enligt motionärerna vara att uppmuntra samhällsengagemang och demokratiutvecklingen i kommunen. I motionen föreslogs att demokratipriset skulle kunna tilldelas en person, grupp, förening eller motsvarande som gjort utmärkande och föredömliga insatser för att främja utvecklingen av demokrati inom Strängnäs kommun.

Strängnäs kommuns arbete för samhällsengagemang och demokrati

Att verka för medborgarnas samhällsengagemang och utveckla den lokala demokratin är en angelägen fråga som kommunen ständigt behöver arbeta med. Sveriges kommuner och landsting (SKL) har tagit fram skrivelsen "God lokal demokrati – en plattform" som grund för kommunernas utveckling av demokratiarbetet. Enligt SKL har en kommun en god lokal demokrati när:

- 1) medborgarna har förtroende för lokalpolitikerna
- 2) de förtroendevalda bestämmer dagordningen, styr resursanvändningen och företräder medborgarna
- 3) kommunen levererar det man lovar

Förtroende bygger på tillit, dialog och möjlighet för medborgarna att delta och engagera sig mellan valen. Strängnäs kommunfullmäktige har tagit beslut om att kommunen ska arbeta aktivt med medborgardialog i styrningen. Principer för medborgardialogen har fastställts av kommunfullmäktige den 17 juni 2013 (§ 82).

Exempel på insatser som Strängnäs kommun gör för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska engagera sig i samhället och utveckla den lokala demokratin är:

- Medborgarna har möjlighet att lämna synpunkter, e-förslag och medborgarförslag till kommunen. Information om det, samt andra sätt för medborgarna att engagera sig mellan valen är lättillgängligt samlat på

förstasidan på kommunens webbplats under rubriken "Delta & Påverka!". Där finns bland annat information om att kommunfullmäktiges sammanträden sänds på webben och länkar till samtliga handlingar från fullmäktige, nämnder och andra politiska organ. Ett utvecklingsarbete genomförs under 2018 för att ytterligare förbättra kommunens webbsida. Arbetet syftar bland annat till att ge ännu bättre information om politiken, kommunens tjänster och medborgarnas rättigheter, samt möjligheter till inflytande och dialog med kommunen.

- Strängnäs kommuns barnombudsman har en aktiv dialog med flickor och pojkar i grundskolan och gymnasiet i kommunala angelägenheter. Strängnäs kommuns ungdomsråd (SKUR) för ungdomar från 13 år har möjlighet att väcka egna frågor, bjuda in beslutsfattare för dialog och är rådgivande i olika kommunala ärenden.
- Råden för seniorfrågor och funktionshinderfrågor är samrådsinstans för information och dialog innan vissa kommunala beslut fattas.
- Ekonomiska bidrag och tillgång till lokaler eller andra resurser ges till aktiva föreningar och organisationer för att stimulera samhällsengagemang och ge erfarenhet av demokratiarbete.
- Inom vården och omsorgen genomförs aktiviteter för att öka brukarnas delaktighet och inflytande i utvecklingen av verksamheterna, till exempel har brukarenkäter, fokusgrupper och brukarråd genomförts under 2017. Arbetet fortsätter och vidareutvecklas 2018.
- I planeringen av kommunens fysiska miljö ingår medborgardialog som en naturlig del i arbetsprocessen. Utöver den styrda dialogen enligt Plan- och bygglagen genomför kommunen bland annat "Öppet hus möten" i program- och detaljplaneärenden som förväntas väcka stort intresse från medborgarna. Samhällsbyggnadskontoret har en väl utvecklad dialog med barn i planärenden. Två aktuella exempel på väl genomförd och omfattande medborgardialog är Teknik- och servicekontorets arbeten med att ta fram den nya vattentornsparken och skateparken utanför Kulturskolan.

Omvärldsspaning

En översiktlig omvärldsspaning visar att det finns ett antal kommuner som delar ut demokratipris, bland annat Eskilstuna, Huddinge, Hällefors, Karlskrona, Sandviken, Skellefteå och Uddevalla. Tre av dem – Huddinge, Hällefors och Skellefteå – har en politisk demokratiberedning som jury.

Flera av kommunerna har en prissumma kopplad till demokratipriset. Summan varierar mellan 5 000 kr och 25 000 kr. Förutom prissumman finns andra

kostnader kopplade till ett demokratipris. Den största kostnaden utgörs av arbetstid för tjänstepersoner som ska hantera nomineringsprocessen, kommunikationsinsatser, prisceremoni och efterarbete. Kostnader kan även omfatta arrangemangskostnader för prisceremonin, tryckkostnader för diplom, kommunikationsmaterial, blommor och/eller annan gåva till pristagarna. Erfarenheter från andra kommuner visar att det finns flera kritiska moment som behöver säkerställas för att processen kring ett demokratipris ska fungera:

- Regler med tydliga kriterier för priset behöver utarbetas.
- En politiskt förankrad jury med engagemang för priset behöver utses.
- En arbetsgång för hanteringen av priset från utlysning av nomineringsperiodens start till efterarbete behöver fastställas.
- Kommunikationsinsatserna behöver utformas på ett tillgängligt sätt som säkrar att ett tillräckligt antal nomineringar av god kvalitet inkommer.
- Sakkunskap från tjänstepersoner behövs för att fastställa kvalitén på nomineringarna och de föreslagna pristagares lämplighet, innan juryn fattar beslut om pristagare.
- Det bör finnas ett lämpligt sammanhang att dela ut priset i. Flera av de kontaktade kommunerna har det som en del i sitt nationaldagsfirande.
- Metoder för uppföljning av om priset får avsedd effekt bör säkerställas.

Efter telefonkontakt med några av kommunerna som delar ut egna demokratipris kan det konstateras att det är osäkert om ett kommunalt demokratipris leder till att fler kvinnor och män, flickor och pojkar, känner ett samhällsengagemang eller att priset utvecklar den lokala demokratin. Det är inte troligt att man startar ett demokratiarbete utifrån möjligheten att få ett pris. Att få ett pris är snarare ett erkännande av ett redan pågående arbete - något som kan vara nog så viktigt.

Några ytterligare synpunkter som framkom var att demokratipriserna främst är relationsskapande och kan ge god marknadsföring. Uppmärksamheten kring priset varierar utifrån hur känd pristagaren är. En annan positiv effekt är enligt en kommun att visa på betydelsen av ett kontinuerligt demokratiarbete och att demokratifrågan är viktig i olika sammanhang, utifrån variationen av pristagare.

Men effekten av priset begränsas ofta till en mindre grupp – de nominerade, pristagarna och övriga som deltar vid utdelningen – som naturligtvis är värda uppmärksamhet och uppmuntran. Ett större samhällsengagemang såg respondenterna i de kontaktade kommunerna inte att priset hade lett till hos dem. Det låga intresset för priset från medborgarna hade i en kommun till och

med lett till att man slutat ta in nomineringar från allmänheten. Istället utsåg kommunfullmäktiges presidium pristagaren.

Slutsats

Ett instiftande av ett demokratipris skulle kunna vara ett verktyg för kommunen att skapa positiv uppmärksamhet och visa uppskattning för det demokratiarbete som sker i olika delar av lokalsamhället. Men utredningen visar att ett väl fungerande demokratipris är resurskrävande i förhållande till de effekter som kommunen kan förväntas uppnå med ett pris.

Rekommendationen utifrån den genomförda utredningen är att Strängnäs kommun istället för att instifta ett demokratipris fortsätter att vidareutveckla det aktiva arbetet med medborgardialog i styrningen, i linje med de av kommunfullmäktige antagna principerna för medborgardialog. Det medför en mer långsiktigt god ekonomisk hushållning.

Cecilia Boström
Utredare Kansliavdelningen